

ROMÂNIA
CURTEA DE APEL BUCUREȘTI-SECȚIA A VIII-A CONTENCIOS
ADMINISTRATIV ȘI FISCAL

SENTINȚA CIVILĂ NR. 5353

ȘEDINȚA PUBLICĂ DE LA 26.09.2011

CURTEA CONSTITUITĂ DIN:

PREȘEDINTE - DIANA MAGDALENA BULANCEA
GREFIER - GRIGORE DICULESCU

Pe rol fiind soluționarea acțiunii în contencios administrativ formulată de *reclamantul* CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU STUDIAREA ARHIVELOR SECURITĂȚII, în contradictoriu cu *pârâtul* ENACHE ION, având ca obiect „*acțiune în constatare*”.

La apelul nominal făcut în ședință publică, la ordine, se prezintă pentru reclamant, consilier juridic [REDACTAT] cu delegație de reprezentare, lipsind pârâtul.

Procedura de citare este legal îndeplinită.

S-a făcut referatul cauzei de către grefierul de ședință, după care:

Nemaifiind alte cereri de formulat, excepții de invocat ori probatorii de administrat, Curtea constată cauza în stare de judecată și acordă cuvântul asupra fondului acesteia.

Având cuvântul, reprezentantul reclamantului solicită admiterea acțiunii introductive, astfel cum a fost formulată, pentru motivele expuse în cuprinsul acesteia, apreciind a fi întrunite cumulativ condițiile prevăzute de art. 2 lit. a din OUG nr. 24/2008.

Curtea, în temeiul art. 150 din Codul de procedură civilă, declară închise dezbaterile și reține cauza spre soluționare.

CURTEA

Deliberând asupra cauzei de față, constată următoarele:

Prin cererea înregistrată pe rolul Curții de Apel București Secția a VIII a Contencios Administrativ la data de 02.11.2009, sub nr. 10266/2/2009, *reclamantul* CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU STUDIAREA ARHIVELOR SECURITĂȚII a solicitat instanței, în contradictoriu cu *pârâtul* ENACHE ION, ca prin hotărârea ce se va pronunța să se constate existența calității de lucrător al Securității în ceea ce îl privește pe pârâtul ENACHE ION, născut la data de 12.01.1946, în Vlădești, Județul Vâlcea, fiul lui Ion și Gheorghiuța, cu domiciliul în Comuna [REDACTAT], Sat [REDACTAT], Județul Vâlcea.

În *motivarea acțiunii* s-a arătat că, în fapt, prin cererea nr. P 5970/07/23.06.2008, adresată C.N.S.A.S. de către domnul [REDACTAT], se solicita verificarea, sub aspectul constatării calității de lucrător al Securității, pentru ofițerii sau subofițerii care au contribuit la instrumentarea dosarului fond informativ nr. I 210381 (cotă C.N.S.A.S.), dosar în care domnul ENACHE Ion figurează în vol. 2, f. 42 și 52. Ținând cont de prevederile art. 1 alin. 7 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 24/2008 privind accesul la propriul dosar și deconspirarea Securității, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 293/2008, cererea formulată este legală.

În fapt, așa cum rezultă și din cuprinsul Notei de Constatăre nr. S/DI/I/2566/25.08.2009, precum și al înscrisurilor atașate acțiunii introductive, domnul ENACHE Ion având gradul de maior în cadrul Inspectoratului Județean Vâlcea, Serviciul 1, a propus lucrarea prin urmărire informativă a unui medic "suspect de rămânere în străinătate în eventualitatea plecării sale în interes de serviciu". Ulterior a propus următoarele măsuri informativ operative: Încadrarea informativă prin dirijarea unor surse "pentru a cunoaște care sunt preocupările și concepțiile actuale ale acestuia și ce comentarii face în legătură cu plecarea sa în interes de serviciu în străinătate"; folosirea mijloacelor speciale la domiciliul urmăritului "În scopul cunoașterii legăturilor sale apropiate și a discuțiilor ce le poartă cu membrii familiei sau cu alte persoane, în legătură cu propusa plecare în interes de serviciu în străinătate" și interceptarea corespondenței "pentru a stabili conținutul discuțiilor ce le poartă cu persoane din țară sau străinătate"; "investigații și consultarea materialelor de la Formațiunea pașapoarte, se va identifica dacă sus-numitul are rude apropiate în ELVEȚIA sau în alte țări occidentale"; anchetarea informativă "asupra relațiilor sale cu dr. D. D., atât anterior plecării acestuia, cât și după aceea"; avizarea negativă a cererilor de plecare în străinătate în interes turistic sau de serviciu, ale urmăritului până la clarificarea "suspiciunilor". Măsurile propuse de acesta, cu încălcarea drepturilor la viață privată, liberă circulație și a celui la liberă exprimare prevăzute de Pactul Internațional privind Drepturile Civile și Politice, au fost puse în aplicare așa cum rezultă din materialele depuse în probatoriu.

În calitate de locotenent major în cadrul Inspectoratului Județean de Securitate Vâlcea, Serviciul 1, domnul ENACHE Ion a propus recrutarea unei persoane în scopul Încadrării informative a unor profesori semnați cu "relații în rândul cetățenilor străini sau cu discuții neprincipiale la adresa statului nostru". Ulterior, În calitate de ofițer de legătură al acestui informator l-a dirijat pe lângă persoanele urmărite, astfel: "să înceapă să-l abordeze pe D. P. pt. ca încet, încet să-i intre în grații și să închege cu acesta discuții de orice natură"; "îl va mai contacta pe G., iar pe lângă alte discuții de ordin general va aduce vorba și despre situația sa în legătură cu plecarea"; "a fost instruit să mai discute cu B. D. pe teme politice internaționale și În situația unor evenimente deosebite să sondeze opinia publică".

Locotenent major ENACHE Ion a primit în calitate de ofițer de legătură al informatorilor mai multe note informative despre persoane aflate în atenția organelor de securitate, și a redactat olograf nota ofițerului sau a trasat sarcini referitoare la aspectele pe care informatorul să le aibă în atenție, așa cum rezultă și din materialele reținute în probatoriu (dosar nr. R 254911 și nr.1619).

Referitor la cele reținute anterior, reclamantul arată că terminologia Securității, prin "dirijarea" informatorilor se înțelegea stabilirea sarcinilor pe care aceștia trebuiau să le îndeplinească (ce categorie de informații se cerea a fi obținute și prin ce modalitate), comunicarea acestor sarcini către informator, preluarea propriu-zisă a notelor informative, selectarea lor și, în funcție de conținut, îndreptarea notelor către alți ofițeri sau structuri ale Securității. Prin urmare, în opinia reclamantului, încălcarea propriu-zisă a dreptului la libertatea de exprimare și libertatea opiniilor, precum și a dreptului la viață privată, s-a produs, în momentul în care sursele Securității au pătruns, ca urmare a instructajului primit, în intimitatea persoanei urmărite, oferind informații despre opiniile și anturajul acesteia.

Așa cum reiese din toate documentele cuprinse în Nota de Constatăre amintită anterior, reclamantul apreciază că activitatea domnului ENACHE Ion se remarcă prin acțiunile ce au avut ca efect îngădirea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În opinia reclamantului, activitățile desfășurate de către domnul ENACHE Ion, în calitate de angajat al fostei Securități, au îngădit următoarele drepturi și libertăți fundamentale ale omului, recunoscute și garantate de legislația în vigoare la acea dată:

- dreptul la inviolabilitatea corespondenței, viață privată prevăzut de art. 33 din Constituția României din 1965, coroborat cu art. 17 din Pactul Internațional privind Drepturile Civile și Politice și art. 12 din Declarația Universală a Drepturilor Omului;

- dreptul la libera circulație prevăzut de art. 12 din Pactul Internațional cu privire la Drepturile Civile și Politice;

- dreptul la libertatea de exprimare și libertatea opiniilor prevăzut de art. 28 din Constituția României din 1965, coroborat cu art. 19 din Pactul Internațional privind Drepturile Civile și Politice și art. 19 din Declarația Universală a Drepturilor Omului;

Așa fiind, pentru argumentele prezentate anterior, reclamantul apreciază că în cauză sunt asigurate condițiile impuse de legiuitor prin art. 2 lit. a) din O.U.G. nr. 24/2008 aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 293/2008, pentru a se putea constata calitatea de "lucrător al Securității". Astfel, norma citată impune îndeplinirea următoarelor condiții pentru a se putea reține calitatea invocată:

1. Persoana să aibă calitatea de ofițer, inclusiv acoperit, sau subofițer al Securității în perioada 1945 - 1989. Or, în speța dată, această condiție este asigurată, întrucât pârâțul ENACHE Ion a avut gradele de locotenent (1969), locotenent major (1974, 1976), și, respectiv maior (1986) În cadrul Inspectoratului Județean de Securitate Vâlcea, Serviciul I (1974, 1975, 1986).

2. În calitatea menționată la punctul 1, să fi desfășurat activități prin care a suprimat sau a îngădit drepturi și libertăți fundamentale ale omului. Și această condiție este asigurată prin acțiunile expuse pe larg anterior. Așa cum se poate observa, toate măsurile întreprinse de către domnul ENACHE Ion au încălcat flagrant drepturi și libertăți fundamentale ale omului garantate prin legile în vigoare la acea dată.

În drept, cererea a fost întemeiată pe dispozițiile art. 1 alin. 7 teza a II - a, art. 2 lit. a), art. 8 lit. a), și art. 11 alin. 1 ale Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 24/2008, privind accesul la propriul dosar și deconspirarea Securității, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 293/2008 coroborate cu art. 27 alin. 1 și alin. 5 și art. 35 alin. 5 lit. a) din Regulamentul de organizare și funcționare al Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității, adoptat prin Hotărârea Colegiului Nr. 2/2008, publicat în Monitorul Oficial al României Nr. 18/09.01.2009, precum și pe dispozițiile articolului 112 al Codului de Procedură Civilă.

În dovedire, reclamantul a depus o serie de înscrisuri.

Cererea este scutită de la plata taxei de timbru.

Pârâțul ENACHE ION a depus întâmpinare, prin care a invocat excepția de neconstituționalitate a OUG nr. 24/2008, în esență, întrucât instanța de contencios administrativ nu are competență materială în a soluționa astfel de cereri, se încalcă prezumția de nevinovăție, în sensul că art. 2 lit. a) din OUG nr. 24/2008 se pune semnul egalității între calitatea de lucrător al securității și învinuirea directă că au fost îngădite drepturi și libertăți fundamentale ale omului, s-au acordat atribuții jurisdicționale CNSAS, fiind încălcate dispozițiile art. 126 alin. 5 din Constituție, s-a atribuit CNSAS un drept de subrogare în dreptul cetățenilor de a avea acces liber la justiție și faptul că CNSAS s-a subrogat în atribuțiile instituției Avocatului Poporului.

Pe fondul cauzei, pârâțul a solicitat respingerea acțiunii.

În motivarea poziției sale procesuale, pârâțul recunoaște faptul că a activat ca ofițer de securitate în perioada 14.08.1968 și până la data de 05.12.1986, când a fost trecut în rezervă prin demisie.

În ceea ce privește situația de fapt, acesta arată că nu a făcut decât să execute actele normative emise, neexecutarea acestora fiind pedepsită administrativ și chiar

penal. Mijloacele de culegere a informațiilor și folosirea interceptărilor convorbirilor și corespondenței au fost supuse aprobărilor necesare din acea perioadă, având un cadru legal și un caracter special, specific tuturor serviciilor secrete.

Cadrele de securitate, arată pârâtul, au desfășurat activitățile specifice în cadrul atribuțiilor de serviciu, care erau strict reglementate de acte normative din acea perioadă, metodologie de lucru caracteristică tuturor serviciilor de informații.

Pârâtul mai arată că nu a folosit niciodată și în nicio împrejurare violența fizică sau verbală în relațiile cu persoanele cu care a intrat în contact, iar prin toată activitatea sa nu a încălcat în vreun fel Constituția, legile, ordinele și instrucțiunile emise în baza acestora.

Prin Decizia nr. 546 pronunțată la data de 28.04.2011, Curtea Constituțională a respins excepția de neconstituționalitate a prevederilor OUG nr. 24/2008 privind accesul la propriul dosar și deconspirarea Securității, excepție invocată de către pârâtul din prezenta cauză.

Analizând actele și lucrările dosarului, în raport de obiectul cererii de chemare în judecată și de temeiurile de drept incidente în cauză, Curtea reține următoarele:

Dispozițiile art. 2 lit. a) ale Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 24/2008, privind accesul la propriul dosar și deconspirarea Securității, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 293/2008, definesc noțiunea de lucrător al Securității ca fiind „orice persoană care, având calitatea de ofițer sau de subofițer al Securității sau al Miliției cu atribuții pe linie de Securitate, inclusiv ofițer acoperit, în perioada 1945 - 1989, a desfășurat activități prin care a suprimat sau a îngădit drepturi și libertăți fundamentale ale omului”

Din înscrisurile existente la dosarul cauzei reiese că pârâtul ENACHE ION a avut gradele de locotenent (1969), locotenent major (1974, 1976), respectiv, maior (1986), în cadrul Inspectoratului Județean de Securitate Vâlcea, Serviciul 1, aspect confirmat de pârât prin întâmpinarea depusă.

În raport de conținutul acestor înscrisuri, Curtea apreciază îndeplinită prima condiție impusă de dispozițiile art. 2 lit. a) din OUG 24/2008, în sensul că pârâtul a avut calitatea de ofițer al Securității.

Din poziția deținută, pârâtul ENACHE ION a propus „luarea în lucru prin D.U.I” (dosar de urmărire informativă) a lui C.I., medic specialist neurolog la Spitalul Județean Vâlcea „suspect de rămânere în străinătate în eventualitatea plecării sale în interes de serviciu”, elaborând un plan de măsuri în cadrul căruia a propus ca măsuri: încadrarea informativă prin instruirea și dirijarea surselor „ANCA” și „DORIN” „pentru a cunoaște care sunt preocupările și concepțiile actuale ale acestuia și ce comentarii face în legătură cu plecarea sa în interes de serviciu în străinătate”; folosirea mijloacelor speciale la domiciliul urmăritului „în scopul cunoașterii legăturilor sale apropiate și a discuțiilor ce le poartă cu membrii familiei sau cu alte persoane, în legătură cu propusa plecare în interes de serviciu în străinătate” și interceptarea corespondenței „pentru a stabili conținutul discuțiilor ce le poartă cu persoane din țară sau străinătate”; „investigații și consultarea materialelor de la Formațiunea pașapoarte, se va identifica dacă sus-numitul are rude apropiate în ELVEȚIA sau în alte țări occidentale”; anchetarea informativă „asupra relațiilor sale cu dr. D.D., atât anterior plecării acestuia, cât și după aceea”; avizarea negativă a cererilor de plecare în străinătate în interes turistic sau de serviciu, ale urmăritului până la clarificarea „suspiciunilor”; a propus recrutarea lui T.A., profesor de limba română la Liceul de Chimie și Râmnicu Vâlcea, în scopul încadrării informative a unor cadre didactice tinere din „municipiu și comunele apropiate” „semnalați mai ales cu relații în rândul cetățenilor străini sau cu discuții neprincipale la adresa statului nostru” iar, în calitate

de ofițer de legătură al acestui informator, l-a dirijat pe lângă persoanele urmărite, astfel: "să înceapă să-l abordeze pe D. P. pt. ca încet, încet să-i intre în grații și să închege cu acesta discuții de orice natură"; "îl va mai contacta pe G., iar pe lângă alte discuții de ordin general va aduce vorba și despre situația sa în legătură cu plecarea"; "a fost instruit să mai discute cu B. D. pe teme politice internaționale și în situația unor evenimente deosebite să sondeze opinia publică"; a primit mai multe note informative despre G.I., fost membru PNT, profesor pensionar aflat în atenția organelor de securitate (aflat în C.G.D - CARTOTECA GENERAL DOCUMENTAR), și a dispus ca sarcini informatorilor dirijați în vederea încadrării informative a acestuia, „să-l contacteze în continuare și să îl angreneze și în discuții politice”, „și să îl angreneze pe suspect și în discuții politice pentru a vedea care este atitudinea acestuia”.

Din conținutul înscrisurilor menționate anterior, reiese în mod evident că în virtutea funcției sale, prin activitățile desfășurate, pârâtul a adus atingere drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanelor, recunoscute și garantate de legislația în vigoare la acea dată, prejudiciind grav statutul persoanelor urmărite.

În consecință, Curtea reține că și a doua condiție prevăzută de dispozițiile art. 2 lit. a) din OUG 24/2008 este îndeplinită în sensul că prin acțiunile întreprinse în calitate sa de angajat al organelor Securității, pârâtul a adus atingere dreptului la viață privată al persoanelor urmărite - secretul corespondenței, astfel cum era consacrat de art. 33 din Constituția României din 1965, coroborat cu art. 17 din Pactul Internațional privind Drepturile Civile și Politice.

Curtea apreciază că apărările pârâtului, formulate prin întâmpinare, nu sunt în măsură a duce la respingerea acțiunii CNSAS.

Astfel, pârâtul invocă faptul că nu a făcut altceva decât să-și exercite atribuțiile profesionale, exclusiv în limitele și exigențele prevederilor legale, însă nu au relevanță actele administrative interne cu caracter normativ sau individual care le permiteau lucrătorilor fostei Securități să intervină în viața privată a persoanelor în scopul culegerii de date și informații prin interceptarea corespondenței, interceptarea convorbirilor telefonice, crearea unor rețele de informatori dirijați să obțină informații precise în legătură cu anumite probleme de interes care vizau opiniile și mentalitățile politice, sociale, religioase etc. strict în scopul determinării sau prevenirii unor atitudini potrivnice statului totalitar sau regimului comunist.

Curtea subliniază că esențială în reținerea calității de lucrător al Securității în accepțiunea legii este realizarea, în exercitarea atribuțiilor de serviciu, de *activități prin care să fi suprimat sau îngrădit drepturi și libertăți fundamentale ale omului*, iar scopul reglementării nu este nicidecum acela de a stabili o răspundere juridică în sarcina pârâtului, ci de a aduce la cunoștință activitatea sa, desfășurată în sprijinul regimului totalitar comunist.

Unul dintre drepturile fundamentale garantate de Constituția României este cel de a avea acces la orice informație de interes public (art. 31, alin. 1). Potrivit aceluiași articol, autoritățile publice "sunt obligate să asigure informarea corectă a cetățenilor asupra treburilor publice și asupra problemelor de interes personal" (alin. 2). Ratiunea Legii nr. 187/1999 a fost de a descrie modalitățile de exercitare a acestui drept fundamental, după cum reiese și din lectura art. 2 al acestei legi: „pentru a asigura dreptul de acces la informațiile de interes public, orice cetățean român cu domiciliul în țară sau în străinătate, precum și presa scrisă și audiovizuala, partidele politice, organizațiile neguvernamentale legal constituite, autoritățile și instituțiile publice au dreptul de a fi informate, la cerere, în legătura cu calitatea de agent sau de colaborator al organelor Securității, ca poliție politică, a persoanelor care ocupă sau candidează pentru a fi alese ori numite în următoarele demnități sau funcții”, acestea fiind enumerate în același articol 2.

Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității (CNSAS) este o instituție înființată în baza Legii 187/1999 cu modificările ulterioare, cu scopul de a pune la dispoziția cetățenilor români dosarele și documentele întocmite de fosta Securitate până la data de 22 decembrie 1989.

Din punctul de vedere al intenției de reglementare, potrivit preambulului Legii nr. 187/1999, „În perioada de dictatură comunistă, cuprinsă între 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989, Partidul Comunist Român a exercitat, în special prin organele securității statului, parte a poliției politice, o permanentă teroare împotriva cetățenilor țării, drepturilor și libertăților lor fundamentale. Aceasta îndreptățește accesul la propriul dosar și deconspirarea poliției politice comuniste, în condițiile prezentei legi.”

Legea nr. 187/1999 nu a prevăzut doar posibilitatea cetățenilor de a avea acces la dosarele persoanelor alese de populație sau numite de către autorități, ci și *posibilitatea accesului la dosarele altor categorii de persoane care ocupă poziții sau desfășoară activități cu un impact semnificativ pentru viața societății și care trebuie deci să beneficieze de încrederea opiniei publice*. Pentru toate aceste categorii de persoane, legea a prevăzut necesitatea deconspirării relațiilor cu fosta securitate tocmai pentru a evita ca încrederea opiniei publice în entitățile pe care aceste persoane le reprezintă să fie afectată de acuzații nedovedite referitoare la colaborarea cu organele regimului totalitar. S-a considerat deci că *cetățenii României au dreptul să cunoască trecutul celor care reprezintă structuri ce joacă un rol important în societatea civilă românească*.

OUG nr. 24/2008 privind accesul la propriul dosar și deconspirarea Securității a preluat rațiunea actului normativ inițial: prin art. 3 lit. a-z se consacră dreptul la informare cu privire la existența sau inexistența calității de lucrător al Securității sau de colaborator al acesteia, în sensul ordonanței de urgență, a candidaților la alegerile prezidențiale, generale, locale și pentru Parlamentul European, precum și a persoanelor care ocupă demnitățile sau funcțiile enumerate.

Dispozițiile nu instituie premisele unei răspunderi morale și juridice colective, fără existența unei fapte infamante și fără vinovăție, ci reflectă doar o materializare a dreptului la informare al cetățenilor cu privire la persoanele care ocupă funcții sau demnități publice, dacă și în ce măsură aceștia au suprimat sau îngrădit, prin acțiunile lor, drepturi și libertăți fundamentale ale omului, evaluare care se face de instanța de judecată în concreto, în raport de situația particulară a fiecăruia, prin evaluarea propriilor lor acțiuni.

Astfel, în cauză, apărările pârâtului referitoare la exercitarea atribuțiilor de serviciu în baza normelor interne și procedurale, nu au relevanță față de scopul explicit al reglementării. Opțiunea a aparținut pârâtului, iar eventualele repercusiuni la care pârâtul s-ar fi expus din partea unui stat totalitar, care nu își respecta propriile reglementări legale și/sau constituționale, dacă nu ar fi executat dispozițiile/ordinele primite, nu are relevanță în cauză. Decizia pârâtului de a urma astfel de instrucțiuni și ordine, în vădită contradicție cu înșiși prevederile constituționale în vigoare în perioada de referință, a căror supremație era de asemenea consacrată, și cu prevederile tratatelor internaționale ratificate de România, de a se face unul din instrumentele de supraveghere și represiune ale regimului comunist, constituie o opțiune personală a acestuia, fără nici o relevanță în aprecierea activității sale din perspectiva incidenței art. 2 lit. a din ordonanță.

**PENTRU ACESTE MOTIVE
ÎN NUMELE LEGII
HOTĂRĂȘTE:**

Admite acțiunea formulată de către *reclamantul* CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU STUDIAREA ARHIVELOR SECURITĂȚII, cu sediul în București, sector 3,

STR. MATEI BASARAB nr. 55-57, în contradictoriu cu *pârâtul* ENACHE ION, cu domiciliul în [REDACTED], SAT [REDACTED], Județul Vâlcea.

Constată calitatea de lucrător în privința pârâtului Enache Ion, născut la data de 12.01.1946, în Vlădești, Județul Vâlcea, fiul lui Ion și Gheorghîța.

Cu drept de recurs în termen de 15 zile de la pronunțare.

Pronunțată în ședință publică, astăzi, 26.09.2011.

PREȘEDINTE,
Diana Magdalena Bulancea

GREFIER,
Grigore Diculescu

Red. DMB/GD/4ex

